დაწყებითი, საბაზო და საშუალო საფეხურების არაქართულენოვანი სკოლების ქართულის, როგორც მეორე ენის, მასწავლებელთა საგნის გამოცდის

პ რ ო გ რ ა მ ა

საგამოცდო პროგრამა განკუთვნილია ქართულის, როგორც მეორე ენის, იმ მასწავლებლებისათვის, რომლებიც 2020 წელს აბარებენ საგნის გამოცდას ქართულ ენაში.

გამოცდაზე შემოწმდება მასწავლებლის პროფესიული ცოდნა, კერძოდ:

მისი ენობრივი კომპეტენცია (მოსმენის, კითხვის, წერის, ლაპარაკის უნარები და ფონეტიკის, გრამატიკის, ორთოგრაფიის, პუნქტუაციისა და ლექსიკის ცოდნა).

ენობრივი კომპეტენცია

<u>მიმართულება მოსმენა</u>

პედაგოგს მოეთხოვება სხვადასხვა თემასთან დაკავშირებული ზეპირი ტექსტების გაგება და გაანალიზება შინაარსობრივი თვალსაზრისით.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს მოსმენილ ტექსტში წამოჭრილი პრობლემების გაგება-გააზრება, მთავარი და მეორეხარისხოვანი საკითხების, არგუმენტების, ვარაუდებისა და ფაქტების ერთმანეთისაგან გამიჯვნა, ტექსტის ნაწილებს შორის არსებული ლოგიკური კავშირების დადგენა, ექსპლიციტური და იმპლიციტური ინფორმაციის გაგება; სუბიექტური დამოკიდებულების გამომხატველი ენობრივ-გრამატიკული საშუალებების, ენობრივი ფორმულებისა და კლიშეების ამოცნობა.

<u>მიმართულება კითხვა</u>

პედაგოგს მოეთხოვება სხვადასხვა ჟანრის, სტილისა და სტრუქტურის მქონე არამხატვრული და მხატვრული ტექსტების გაგება-გაანალიზება შინაარსისა და სტრუქტურულ-ენობრივი მახასიათებლების მიხედვით.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს:

- ტექსტში ასახული თემის, ძირითადი იდეის, პრობლემატიკის, პრობლემის გამომწვევი მიზეზების, მთხრობლის, ავტორის, პერსონაჟის ხედვისა და ქცევის მოტივის განსაზღვრა, ტექსტში გადმოცემული თუ ნაგულისხმევი თვალსაზრისების, შეხედულებების გამოკვეთა;
- ტექსტის ფუნქციური ტიპის, სტრუქტურული ერთეულებისა და ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების ფუნქციების განსაზღვრა, პერსონაჟთა დახასიათების ხერხების ამოცნობა;
- ტექსტის გაანალიზება სოციალურ-კულტურული და ისტორიული ფაქტორების გათვალისწინებით.

<u>მიმართულება წერა</u>

პედაგოგს მოეთხოვება სხვადასხვა ტიპის წერილობითი ტექსტების შედგენა.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს სხვადასხვა ტიპის წერილობითი ტექსტების (ესე, გამოხმაურება, მიმოხილვა...) შექმნა; პრობლემური საკითხების შესახებ საკუთარი შეხედულებების ჩამოყალიბება; აზრის თანამიმდევრულად განვითარება, არგუმენტების მოყვანა; სათანადო ლოგიკური დასკვნების გამოტანა; ტექსტის ორგანიზება; ენობრივი ნორმებისა და პუნქტუაციის წესების დაცვა.

<u>მიმართულება ლაპარაკი</u>

პედაგოგს მოეთხოვება ზეპირი მეტყველებისას საკუთარი აზრის მკაფიოდ და ნათლად ჩამოყალიბება, გამართულად მეტყველება.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს სათანადო არგუმენტებისა და კონკრეტული მაგალითების მოხმობა საკუთარი მოსაზრების/პოზიციის გადმოსაცემად, დასკვნის გაკეთება.

<u>სასწავლო მასალის გაანალიზება</u>

პედაგოგს მოეთხოვება სასწავლო მასალის გაანალიზება.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს მიზნის შესაბამისად სხვადასხვა სასწავლო მასალას შორის არჩევანის გაკეთება, საკუთარი არჩევანის დასაბუთება მასალის მეთოდური და შინაარსობრივი თვალსაზრისით გაანალიზების საფუძველზე.

ქართული ენა

ა) ქართული ანბანი და მისი ზოგადი დახასიათება: ქართული ენის ბგერითი შედგენილობა; ბგერა და ასო; ქართული დამწერლობის განვითარების ეტაპები.

ბ) ფონეტიკა: ბგერათა დახასიათება; სპეციფიკური ბგერები; ძირითადი ფონეტიკური პროცესები: ასიმილაცია, დისიმილაცია, მეტათეზისი, ბგერის დაკარგვა და სხვ. ინტონაცია და მისი ძირითადი ელემენტები: ლოგიკური მახვილი, მეტყველების ტემპი, ხმის ტემბრი; პაუზა და მისი აზრობრივი დატვირთვა; ორთოეპიის საკითხები.

გ) მორფოლოგია:

1. არსებითი სახელი; ჯგუფები, ბრუნება, ბრუნებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები;
2. ზედსართავი სახელი; ჯგუფები, ბრუნება ცალკე და არსებით სახელთან ერთად;
3. მსაზღვრელ-საზღვრულის ბრუნებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები;

4. რიცხვითი სახელი; ჯგუფები, ბრუნება ცალკე და არსებით სახელთან ერთად;
5. ნაცვალსახელი; ჯგუფები, ბრუნება ცალკე და არსებით სახელთან ერთად; ბრუნებასთან დაკავშირებული მართლწერის საკითხები;
6. სახელთა წარმოება და მათი ფუნქციები;
7. ზმნა; პირისა და რიცხვის გამოხატვა ზმნაში, სუბიექტისა და ობიექტის ბრუნვები, პირთა რაოდენობა ზმნის ერთ ფორმაში, ზმნისწინთა აგებულება და მათი ფუნქციები, დრო, კილო, ასპექტი, ქცევა და მისი გამოხატვის საშუალებები, კონტაქტი, მისი წარმოება და ფუნქცია, გარდამავლობა, გვარი, საწყისი და მიმღეობა, მათი წარმოება და ფუნქციები;
8. ზმნიზედა; ჯგუფები ფუნქციისა და ფორმის მიხედვით, ზმნიზედის მართლწერა;
9. თანდებული; ცალკე მდგომი და სახელთან შერწყმული თანდებულები, თანდებულთა განაწილება ბრუნვების მიხედვით და მათი ფუნქციები;
10. კავშირი; კავშირის სახეები, მაერთებელი და მაქვემდებარებელი კავშირები;
11. შორისდებული;
12. ნაწილაკი.

დ) სინტაქსი:
1. წინადადება შინაარსის (მოდალობის) მიხედვით;
2. წინადადება აგებულების მიხედვით - მარტივი, შერწყმული და რთული;
3. წინადადების მთავარი და არამთავარი წევრები;
4. განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები;
5. პირდაპირი და ირიბი ნათქვამი.

ე) ორთოგრაფია:
1. რაოდენობით და რიგობით რიცხვით სახელთა მართლწერა;
2. კომპოზიტების მართლწერა;
3. უცხოური სიტყვების მართლწერა.

ვ) პუნქტუაცია: პუნქტუაციის წესები; პუნქტუაცია და ინტონაცია.

ზ) ლექსიკოლოგია: სიტყვაწარმოების თავისებურებები; სინონიმი; ანტონიმი; დიალექტიზმი; ჟარგონი; ბარბარიზმი; არქაიზმი; ნეოლოგიზმი; სიტყვათა სესხება; პროფესიული ლექსიკა; სიტყვათა პირდაპირი და გადატანითი მნიშვნელობა; სიტყვის კონტექსტური მნიშვნელობა; ფრაზეოლოგიზმები და მყარი შესიტყვებები.

ქართულის, როგორც მეორე ენის, სწავლების მეთოდიკა

პედაგოგს მოეთხოვება:
1. მოსწავლესა და შედეგზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესის დაგეგმვა.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს:
- მოსწავლის სტანდარტის მოთხოვნების შესაბამისად მოსმენის, კითხვის, ლაპარაკისა და წერის უნარ-ჩვევების გასავითარებლად გაკვეთილის მიზნის განსაზღვრა, დავალებების შერჩევა გაკვეთილის თითოეული ფაზისათვის მოსწავლეთა ასაკობრივი ინტერესებისა და მათი ენობრივი შესაძლებლობების გათვალისწინებით.
- ენის სწავლის უნარების გასაუმჯობესებლად სწავლების სათანადო სტრატეგიების (დისკუსიის, ენობრივი შეცდომების ანალიზისა და სხვ.) შერჩევა.

2. მოსწავლესა და შედეგზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესის წარმართვა.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს:

- შეარჩიოს ისეთი ხერხები, რომლებიც ხელს შეუწყობს მოსწავლეთა მოტივირებას მოსმენის, კითხვის, ზეპირ თუ წერით აქტივობებში ჩასართავად.
- გამოუმუშაოს მოსწავლეს ჩვევები – დამოუკიდებლად შეძლოს ზეპირი და წერითი დავალებების შესრულება; კითხვის, მოსმენის, ლაპარაკის, წერის სათანადო სტრატეგიების შერჩევა.
- გამოიყენოს დიფერენცირებული მიდგომის ხერხები მოსწავლეთა შესაძლებლობებისა და ცოდნის დონის გათვალისწინებით.

3. მოსწავლესა და შედეგზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესის უზრუნველყოფა შეფასების მრავალფეროვანი მეთოდების გამოყენებით.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს მიზნების შესაბამისი შეფასების ფორმების, კრიტერიუმებისა და ხერხების შერჩევა.

4. ქართულის, როგორც მეორე ენის, სწავლების სპეციფიკის ცოდნა.

ტესტში შესული დავალებები შეამოწმებს, სტანდარტის მოთხოვნებზე დაფუძნებით თუ რამდენად შეუძლია პედაგოგს:

- დაწყებით, საშუალო და საბაზო საფეხურებზე კითხვისა და წერის უნარების განმავითარებელი აქტივობების შერჩევა.
- მოსწავლეთა კომუნიკაციური უნარ-ჩვევების განსავითარებლად სათანადო სტრატეგიების გამოყენება.